

TÜRK TANRILARININ SOYAĞACI

Satürn Kara-Han,

Jüpiter Ülgen,

Mars Kızagan Tanrı,

Venüs Umay (Ayızıt),

Merkür Mergen Tanrı'yı karşılamaktadır.

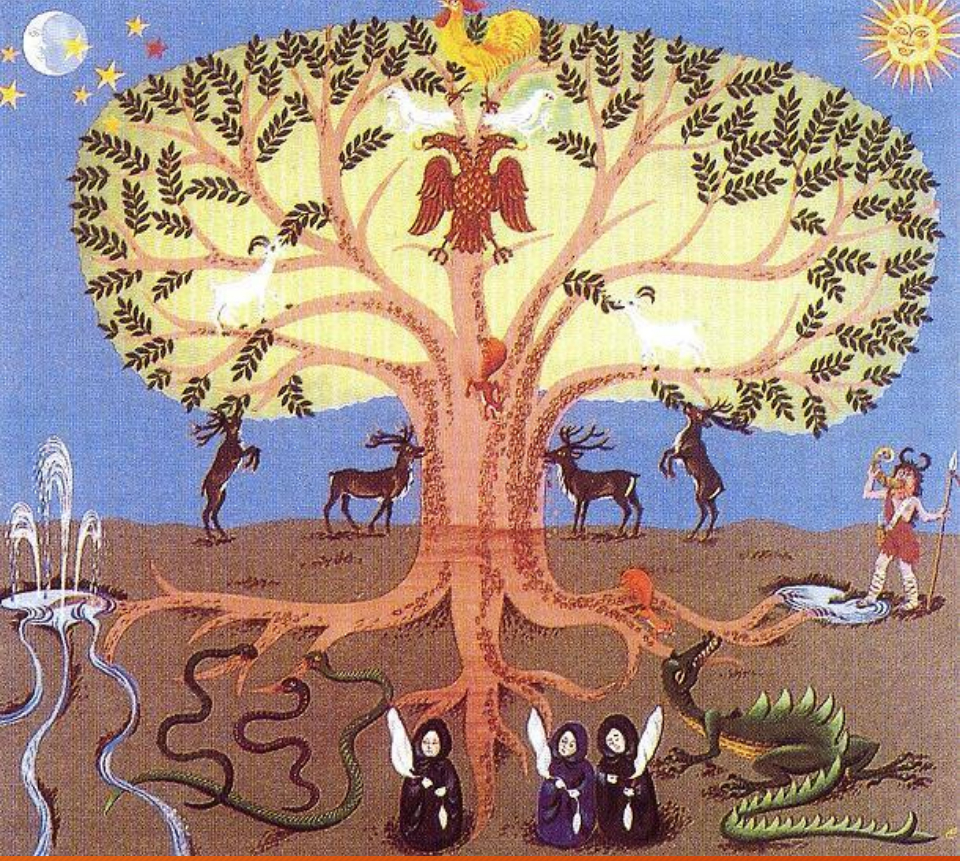
KAYRA (KARA HAN)

Tanruların ve insanlığın yaratıcısıdır.

Yeryüzünü yarattıktan sonra dokuz dallı bir çam dikmiştir.
Bu ağacın 17. katında kendisi, 16. katında oğlu Ülgen oturur.

Yeryüzünü yarattıktan sonra dokuz dallı bir çam diker.
Dokuz ulus buradan türer.

Kayra Henüz hiçbir şey yaratılmamışken ve yalnızca uçsuz bucaksız bir su varken, sonsuz sulardan çıkarak, Tanrı Ülgen'e yaratma ilhamını vererek sulara tekrar dalmıştır. Ülgen, Kızagan, Mergen adında üç oğlu vardır.

ÜLGEN

Işıktan (cisimsel olmayan) bir bedeni vardır.

Başında gücü simgeleyen ve taca benzeyen zarif boynuzları bulunur.

Hayatın başlangıcına dair ne varsa hepsine ruh vererek yaşam döngüsünü başlatmıştır.

Akdeniz’de yaşar.

SEMRÜK

“Semrük” adındaki kuş iki başlı kartaldır. Bu başlardan biri insan başı olarak da düşünülür. Bakır tırnaklıdır, sağ kanadı ile güneşi, sol kanadı ile ayı kaplar. Ülgenin sembolüdür.

Tanrıya açılan göğün kapısını çift başlı bir kartal bekler ve tanrının sembolüdür. Bu kartallar gökten yıldırım indirir.

YAYIK HAN

Ülgen beyin habercisi, kızıl bulut kenarlı, gök kuşağı dizginli, solgun şimşek kamçılı, gökten haber alan Ak Yayık

Yayık büyük tufandan sonra gökyüzüne çıkıp Ak Yayık adını alır. Mitolojik bir varlık olarak kocaman bir ejderha görünümündedir.

SUYLA

Güneş ve Ay'ın kırıntılarından yaratılmıştır.

At gözlü, kartal gagalı, eşek kulaklı ve yılan saçlıdır. Sembolü Ağaçkakandır.

Ülgen'e Yayıkla birlikte kurbanın ruhunu ulaştırır.

KARLIK

Suyla ile birlikte görülen ve onunkine benzeyen görevi olan bir ruhtur. İşareti dumandır.

KIZAGAN

Ülgen'in oğludur. Göğün 9. katında oturur.

Savaş tanrısıdır.

“Kırmızı yularlı, kızıl erkek at sırtında, gökkuşağı asalı baba!” olarak betimlenir.

Kırmızı renk ile simgelendiği sanılmaktadır.

MERGEN TANRI

Her Őeyi bilen, akıllı Mergen Tengere Ggn 7. katında oturur.
Mergen kelime anlamı olarak okçu nişancı anlamına gelir.

ERLİK

Kötü ruhların başıdır.

Güçlü, kuvvetli anlamlarına gelir.

Yeraltı diyarında kara çamurdan bir sarayda veya kara demirden bir sarayda yaşar.

Erlık'ın sarayı dokuz nehrin birleşerek Toybodım Nehri'ne dönüştüğü yerde bulunmaktadır.

SU İYESİ (SU PERİSİ)

Sularda yaşar. İnsanlara zarar vermezler.

Yaşadıkları sarayın girişi, nehirlerin derinliklerinde bir taşın altındadır.

Beyaz giyimlidirler ve cisimsiz varlıklardır.

Kuş ve yılan kılığına girebilirler.

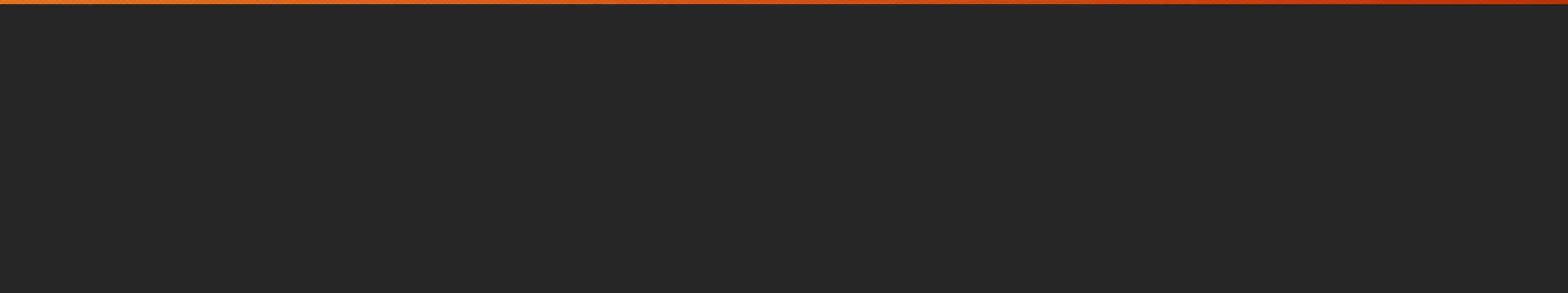
BÜGÜ TEKİN (BÜGÜ KAĞAN)

Filozof büyücü anlamında kullanılır.

Beyaz elbise giyer.

UTKİCİ

ALBASTI (AL KARISI)

Bazı metinlerde çirkin, saçları dağınık, güçlü kuvvetli ve uzun boylu olarak tasvir edilir. Bazı mitolojik metinlerde ise, dünyadaki en güzel kadından bin kat daha güzel olduğu anlatılır.

Albastı, Al karısı, genellikle kırmızı siyah uzun elbise giyer. En çok sevdiği şey atların yelesini örmektir. Yakalamak için elbisesinin yakasına iğne saplamak gerekir.

AYZIT

Güzelliğin sembolüdür. Afrodit'e (Venüs) benzer.

Süt gölünden getirdiği damlayı çocuğun ağzına damlatır ve ço

İnsan yavrularını, kadınları, hayvanları ve hayvan yavrularını
Ayzıt gökten gümüş tüylü bir kısrak suretinde iner.

Yazın şamanlar ak elbise, kışın kara elbise giyerek Ayzıt bayra

Ayızıt'ın Kızları

UMAY

Umay, çocukları ve hayvan yavrularını koruyan bir tanrıçadır. Umay ana üç boynuzlu olarak betimlenir. Umay ana motifi, gümüş saçlı ve beyaz giyimlidir. Kuş kılığında kanatlı bir kadın görüntüsü de vermektedir.

TEPEGÖZ

Tepegöz Kaf dağında yaşar çoban ve peri kızının evliliğinden doğar.

YELBEGEN

Devlere yelbegen denir.

İnsan biçiminde, çok büyük, üç yedi veya on iki başlı siyah ve sarı renklidir. Güneş ve ay tutulması devlerin yemesi olarak tanımlanır.

Türk destanlarında devler atların düşmandır.

Dev anası denen dişi devler de vardı

ASENA

Tamamen öldürülen Göktürkler içinde, yalnızca on yaşında bir çocuk sağ kalır.
Lin memleketinin askerleri, çocuğun çok küçük olduğunu görünce, ona acırlar ve öldürmezler.
Çocuğun el ve ayaklarını keserek bir bataklığa bırakırlar.
Bu sırada çocuğun etrafında bir dişi kurt peyda olur ve çocuğu besler.
Bir süre sonra kurt hamile kalır ve bir mağaranın içinde on çocuk doğurur.
Zamanla bu on çocuk büyür ve evlenir.
Zamanla her birinden bir soy türer.
Göktürk devletinin kurucularının geldikleri Aşina ailesi de bu on boydan biridir.

KÜBEY HATUN

Yarı beline kadar çıplak, alt tarafı ağaç kökleri gibi, orta yaşlı ciddi bakışlı bir kadın kabaran göğüslerinden süt verir.

Kübey hatun yani doğum tanrıçası kayın ağacının içinde yaşar.

GÖK SAKALLI HIZIR

Elinde hayvan başlı “çevgen” denen bir asa tutar, Ak-boz ata biner ve giyimi de aktır.

KARTAL ANA

Yakut Türklerinin inanışlarına göre Şamanlar yeryüzüne kartal ana tarafından getirilmişlerdir.

Yakutlara göre Güneşin sembolüdür.

ÖTÜKEN (TOPRAK ANA)

Aynı zamanda Türklerin yeryüzünde ilk var olduğu ve oradan dünyaya yayıldığı yerin adıdır.

OD ANA-ATEŞ ANNESİ

Ocak ruhu dişildir. Evin tam ortası evin kalbidir ve ocak yeri buradadır.

ALP ER TONGA

Tonga “Sibirya panteri” dir

Kaplan postu savaşı giden Alpler tarafından zırh yerine giyilirdi ve savaş sembolüydü.

YO KAN

Bozoklar

OĞUZ'UN
OĞULLARI

Üçoklar

Gün Han

Şahin (*Buteo buteo*)

Kayı
Bayat
Alkaevli
Karaevli

Gök Han

Sungur (Doğan, *Falco rusticolus*)

Bayundur
Peçenek
Çavuldur
Çepni

Ay Han

Bozkır kartalı (*Aquila rapax*)

Yazır
Döger
Dodurga
Yaparlu

Dağ Han

Uç (Delice doğan, *Falco subbuteo*)

Salur
Eymür
Ala Yuntlu
Yüreğir

Yıldız Han

Şah kartal (*Aquila heliaca*)

Avşar
Kızık
Begdili
Karkın

Deniz Han

Çakır (*Accipiter gentilis*)

İğdir
Büğdüz
Yıva
Kınık

İLLÜSTRASYONLAR: FERİT AVCI

OĞUZ KAAN

Bazin, eski Türklerde biri ata kurt, diğeri de ata boğa üzerine kurulu “ikili kökeni” yansıtan farklı iki gelenek olduğunu söylemiştir.

Oğuz’a adını veren ata da bir boğadır.

Oğuz, bütün yaşamı boyunca kurdun korumasına başvurmuştur.

Oğuz kağan destanında Ay, Oğuz’u doğuran tanrı olarak sunulur. Bu da Oğuzun Tanrı oğlu olduğu fikrine götürür. En eski çağlardan beri tanrısal kahramanların işaretleri boynuzlu bir taçtır. Orta çağ minyatürlerinde Oğuz Kağan ve oğulları boynuzlu olarak tasvir edilir. Campbell’a göre, Boğa, “Kutsal Ay Boğası” olarak bilinir. Boynuzları Ay’ın alegorisidir ve Tanrının sembolüdür.

OĞUZ KAAN

Oğuz kağan, ava gider. Bir gölün ortasında, bir ağaç ve ağacın oyuğunda bir kız vardır. Kız muhteşem bir güzelliğe sahiptir. Saçları akarsular gibi, gözleri maviydi ve inci gibi dişleri vardır. Oğuz kağan bu kızı alır ve “gök”, “dağ”, “deniz” adında üç oğlu olur.

Bir gün gökten mavi bir ışık düşer. Işığın ortasında bir kız olduğunu görür. Kız olağanüstü güzelliğindedir. Başında bir ışık demeti vardır. Oğuz kağan kızı görünce sever ve onu alır. “gün”, “ay”, “yıldız” adında üç oğlu olur.

ÜRÜNG AYIG TOYON

Oğuz'un oğullarındandır ve ongunu tavşancıdır.

GÖK HAN

Oğuz'un oğullarından biridir ve ongunu sungurdur.

DAĞ HAN

Oğuzun oğullarından olan Dağhan'ın ongunu üç kuştur.

DENİZ HAN

Oğuzun oğullarından biridir ve ongunu çakır (çağrı) kuşudur.

GÜN HAN

Oğuz'un oğullarındandır ve ongunu şahindir.

Oğuz Kağan sembolik olarak bulduğu altın yayı Günhan, Ayhan ve Yıldızhan arasında pay eder ve kendisinden sonra hakanlık tahtını Günhan'a bırakır.

Günhan kendisi için altın bir çadır kurdurur ve kendi yönü olan sağ tarafa kırk kulaç yüksekliğinde bir direk ve onun tepesine de altın bir tavuk oturtur.

AY HAN

Oğuz Kağanın oğludur ve ongunu kartal'dır.

YILDIZ HAN

Oğuz'un oğullarındandır ve ongunu tavşancıdır.

DENİZ TANRIÇASI (GEYİK TANRIÇA)

Göktürkler nesillerinin kurttan geldiğini söylemekle beraber efsanelerde dişi geyikte rol oynar. Dişi geyik bir ilahedir ve yol gösterici rolü oynar. Vücudundaki lekeler yıldız işaretleri olarak görülür.

Geyik boynuzları Şamanların önemli sembollerindendir. Türklere, Ergenekona girişte, Hunlara batıya göçlerinde dişi bir geyik yol gösterir.

GÖK KURT

Gök Kurt ve Ak Geyik gökte doğmuşlardır.

Kurt sürülerini idare eden kurtlara gök kurt, geyik sürülerini idare eden geyiklere gök geyik denir.

Bazı Türk halkları, soylarının, kurttan bazıları geyikten türediğini kabul eder.

Cengiz hanın ilk ataları gök kurt ve dişi bir geyiktir.

Türkler kendilerine “göksel Türkler” anlamına gelen “Kök Türk” adını vermişlerdir.

AK ANA

